

BÖLGEMİZDEKİ AKRABA EVLİLİKLERİ İNSİDANSI ÜZERİNE YAPILAN BİR ARAŞTIRMA

Dr. Ümran ÇALIŞKAN¹

Dr. Hacer ÇALIŞKAN²

Dr. İbrahim ERKUL³

Dr. Dursun ODABAŞ⁴

Yurdumuzda akraba evlilikleri oldukça sık görülmektedir. İnsidansı konusunda yapılan çeşitli araştırmalar vardır. Bu çalışmamızda Konya Doğumevinde 2000 vaka üzerinde yapılan bir araştırmanın sonuçlarını veriyoruz.

Consanguineous marriages are frequently seen in our country. There are several investigations on it's incidence. In this article the results of an investigation which has been done in Konya maternity hospital are given.

Akraba evlilikleri ve bunlara bağlı olarak doğan istenmeyen sonuçlar yurdumuzda sık olarak görülmektedir. İnsidansı konusunda ise yapılan araştırmalarda değişik sonuçlar elde edilmiştir (1).

Akraba evlilikleri tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Eski Mısır ve İnkâ gibi ilk uygarlık merkezlerinde asaletin devamını sağlamak amacı ile kardeş - kardeş evliliklerin bile yapıldığını görmekteyiz. Yurdumuzda ise akraba evliliklerini İnsidansını yükselten en önemli nedenler, ataerkil aile düzeni ve kırsal kesimde mal bölünmesinin (özellikle toprak bölünmesinin) önlenmesi amacını taşımaktadır.

Akraba evliliklerinin özellikle otozomal resesif hastalıkların görülme yüzdesini artırdığını bilmekteyiz. Aynı atalardan gelen bir hastalık genini resesif olarak taşıyan bu yüzden sağlam görülen iki kimsenin evlenmesi hastalığın ortaya çıkma insidansını artırmaktadır. Akraba evliliklerinin bebek ölüm insidansı, konjenital malformasyonlar üzerine etkisi, doğurganlığı etkileyip etkilemediği çeşitli ülkelerde yapılan çalışmalarla araştırılmış, kontrol grubu ile birlikte yapılan bu çalışmalarda

(1) Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi.

(2) Pediatri Uzmanı, Doğumevi - Konya.

(3) Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Anabilim Dalı Doçenti.

(4) Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Anabilim Dalı Uzmanı.

akraba evliliklerinin otozomal resesif hastalıkları artırıcı özelliğinden başka olumsuz bir etkisine rastlanmamıştır (2, 3, 4).

Bu araştırmamızda günümüzdeki akraba evliliği insidansı, akraba evliliklerinin hangi çeşidinin fazla olduğu, kültürel düzeyin akraba evliliğine olan etkisini bulmayı amaçladık.

MATERYAL VE METOD

Bu araştırmada günümüzdeki akraba evliliği insidansı, akraba (1985) arasında doğum yapan hastaların iki bini akraba evliliği yönünden araştırılmıştır. Annelerin yaşı öğrenim durumları ve eşi ile arasında akraba olup olmadığı varsa nasıl bir akraba olduğu öğrenilmiştir. Birinci derecedeki akrabalıklar, yani kardeş çocukları arasında yapılan evliliklerin hangi kardeş arasında yapıldığı (amca, dayı, hala, teyze) kaydedilmiştir. İkinci derece diye nitelendirdiğimiz akraba evlilikleri kardeş torunları veya kardeş çocuğu - kardeş torunu arasındaki evlilikler. Üçüncü derecedeki akraba evlilikleri ise daha uzak, örneğin torun çocukları arasındaki evliliklerdir.

Kontrol grubu olarak 2000 kişilik grubun içinde akraba evliliği yapmamış olanlar arasında rastgele yöntem ile 444 kişi seçilmiş ve aynı yönlerde araştırılmıştır.

BULGULAR

2000 evlilikten 444'ünün akraba evliliği olduğu saptanmıştır. Diğer bir deyişle bu 2000 evliliğin %22.2'si akraba evliliği olarak gerçekleşmektedir. Tablo I'de ise bu akraba evliliklerinin çeşitleri görülmektedir.

TABLO I

Dayı Çocuğu	Amca Çocuğu	Hala Çocukları	Teyze Çocukları	II°	III°
57	86	98	80	88	35
		%16.05		%4.48	%1.7

444 akraba evliliğinin sınıflandırılması.

Tablodan da anlaşılacağı gibi 2000 evlilik içinde 321 tanesi (%16) I'ci derece diye nitelendirdiğimiz kardeş çocukları arasındaki evlenmelerdir. 2000 evliliğin %4.4'ü II'ci derece akrabalar arasında yapılmıştır. %1.75 ise III'cü derece akrabalar arasında gerçekleşmiştir.

Kardeş çocukları arasındaki evlenmelerin hangi kardeş çocuğu ile daha sık yapıldığı ise tablo II de gösterilmiştir.

TABLO II

Acma çocukları		Hala - Dayı çocukları	Teyze çocukları
Sayı	86	165	80
%	%26.7	%48.2	%24.9

I. derecedeki akraba evliliklerinin kardeş çocukları arasına dağılımı.

Tablodan da görüldüğü gibi kardeş çocukları arasındaki evlenmelerde ilk sırayı %48,2 ile hala - dayı çocukları arasındaki evlenmeler almaktadır.

Akraba evliliği yapanlar ile kontrol grubu arasındaki öğrenim durumları tablo III de gösterilmiştir.

TABLO III

Okur - yazar değil	İlk okul	Orta okul	Lise	Yüksek okul
83	328	15	17	1
%18.6	%73.8	%3.3	%3.8	%0.2

KONTROL GRUBU

Okur - yazar değil	İlk okul	Orta okul	Lise	Yüksek okul
60	320	15	43	6
%13.5	%72.0	%3.3	%9.6	%1.3

TABLO III Akraba evliliği yapanlarla kontrol grubunun öğrenim durumlarının karşılaştırılması.

Tablodan da anlaşılacağı gibi okur yazar olmayan, ilkokul mezunu ve ortaokul mezunlar arasında akraba evliliği yapanlar ile yapmayanlar arasındaki yüzde farkı fazla olmamasına rağmen, lise mezunları ve yüksek öğrenim yapanlarda belirgin fark görülmektedir.

Akraba evliliği yapanlar ile kontrol grubu, yaş dağılımına görede karşılaştılar. Bu çalışmadan amaç, yılların geçmesi ile özellikle kırsal kesimde fazla görülen akraba evlilikleri insidansın'dan bir değişiklik olup olmadığını anlamaktı. Bulunan sonuçlar tablo IV de özetlenmiştir.

TABLO IV

17 - 19 yaş	20 - 25 yaş	26 - 30 yaş	31 - yaş yukarısı	TOPLAM
55	251	85	53	444
%12.3	%56.5	%19	%11.9	100

KONTROL GRUBU

17 - 19 yaş	20 - 25 yaş	26 - 30 yaş	31 - yaş yukarısı	TOPLAM
53	235	106	50	444
%11.9	%52.9	%23	%11	100

TABLO IV Akraba evliliği yapanlar ile kontrol grubunun yaş dağılımları.

TARTIŞMA

Araştırmamız sırasında bulduğumuz akraba evliliği insidansı %22.2 dir. 1968 yılında yurdumuzda yapılan başka bir çalışmada bu insidans %29.2 olarak rapor edilmiştir (1). Bulduğumuz rakam Ankara Doğum-evinde yapılan araştırmada bulunan sonuç ile benzerlik göstermektedir. Çalışmamızda özellikle tıbbi açıdan sorunlar yaratan 1. akraba evlilikleri insidansı %61 olarak bulundu. Bir başka deyişle bölgemizde yapılan her 100 evlilikten 16'sının kardeş çocukları arasında yapıyor olması hahla yurdumuz için önemli bir sorundur.

Akraba evliliği yapanlar ile yapmayanlar kültürel düzeyde kıyaslanınca lise ve yüksek okul mezunu olanlar arasındaki akraba evliliği yüzdesinin kontrol grubuna göre oldukça düşük olduğunu görmekteyiz. Diğer eğitim durumlarında iki yüzde arasında önemli bir fark bulunmamaktadır.

TABLO IV de ise akraba evliliklerinin genç ve yaşlı nesil arasında sıklık bakımından farklı olup olmadığını inceledik. Görüldüğü gibi 17-19 yaş grubunda akraba evliliği yapan 53, kontrol grubunda ise aynı yaş grubunda 53 kişi bulunmaktadır. Aynı şekilde 20-25 yaş grubunda akraba evliliği yapanların sayısı kontrol grubundakilerden daha fazladır. Her ne kadar yüzdeler arası fark istatistiksel açıdan önem taşıyorsa da yurdumuzda genç nesilde akraba evliliklerinin azalmadığını göstermesi bakımından düşündürücüdür.

SONUÇ

Bu araştırmada bölgemizdeki akraba evliliği insidansını %22.2 olarak bulduk. En sık olarak yapılan akraba evliliklerinin ise tıbbi açıdan önem taşıyan kardeş çocukları arasındaki evlilikler olduğu görüldü.

Lise mezunu olanlar ve yüksek öğrenim gören kişiler arasında akraba evliliği insidansı oldukça düşük bulundu.

Akraba evliliklerinde yılların ilerlemesi ile bir gerileme kaydedildiği saptandı.

KAYNAKLAR

1. Tunçbilek, E.: Türkiye'de akraba evlilikleri. *Katkı*, 6, 129, 1985.
2. Kalyoncu, C.: Akraba evlilikleri ve doğuştan kusurlar. Uzmanlık tezi. Edirne Tıp Fakültesi Toplum Hekimliği Kürsüsü. 1979.
3. Lindellus, R.: Effects of parental consanguinity on mortality and reproductive function. *Hum Hered* 30: 185, 1980.
4. Say, B., Tunçbilek, E., Balcı, S., Yalçın, Z.: Türk halkında çeşitli konjenital malformasyonların görülme sıklığı. *Hacettepe Üniversitesi yay. No: C - 12*, 1971.
5. Başaran, N.: Anadolunun genetik yapısı üzerine çalışmalar III. Diyarbakır ve çevresinde yaşayan insanlar arasındaki kan yakını evlenmeler ve bunların mediko - sosyal yönü. *A. Ü. Diyarbakır Tıp Fakültesi* 2: 535, 1973.

çekinik exchange transfusionlardır. Bu araştırma-
mada hastahaneğimizde exchange transfusion popülün 233 hiperbilirubi-
nemili bebekten analizi yapılmıştır.

Hyperbilirubinemia in newborn infants is an important problem.
If it is not treated it may cause kernicterus. The most effective treatment
of hyperbilirubinemia is exchange transfusion.

In this investigation, analysis of 233 hyperbilirubinemias which were
performed in our hospital has been presented.

Normal yeni doğan bebeklerin %50, Prematurelerin %70'inde ilk 7
gün içinde sarılık görülür (5). Fizyolojik sarılık yeni doğan bebek için
bir sorun yaratmaz. Patolojik sarılık ise, yeni doğanda karakterusa se-
bebi stabilitesi için sonunda tedavi edilmesi gereken bir durumdur. Hi-
perbilirubinemiya fizyolojik mi yoksa patolojik mi olduğunu anlamak
için aşağıdaki kriterleri gözönünde tutmak gereklidir (3).

1 - İlk 24 saatte çıkan sarılıklar

2 - Bilirubin düzeyinin 5 mg/dl/günden daha fazla yükselmesi

3 - Sarılık hiperbilirubin aetiyasında yeni doğanda 13 mg/dl, prematu-
relerde 10 mg/dl'den fazla durumlarda

4 - Bilirubin düzeyi değeri total bilirubin değeri 10-15 mg/dl'den fazla
olduğu durumlarda

5 - Kerni yaratan bilirubin > 20 mg/dl'den geçtiği durumlarda

(1) Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Anabilim Dalı Yard. Doç. Dr.

(2) Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Anabilim Dalı Doç. Dr.

(3) Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Pediatri Anabilim Dalı araştırma görevlisi.

(4) Pediatr. Venedik, Doğum ve KONYA